

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ארבעה עשר

היכל
ששי

מאמר

יום שוב של ראש השנה

תרל"ב

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפירתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

לזכר נשמת

הרה"ת הרה"ח הישיש החסיד
ר' יהודה בן ר' צבי הירש הכ"מ ז"ל

חיטריק

אחרון מתלמידי תות"ל שלמדו
בליובאוויטש שבליובאוויטש
נפטר טו"ב שבט תשס"ו

ולזכר נשמת זוגתו

הרבנית קיילא בת הרה"ג הרה"ת
אהרן תומרקין נ"ע
נפטרה שביעי של פסח תשמ"ג

ולזכר נשמת נכדם

התמים שמואל בן ר' אהרן שי' חיטריק
נפטר כ' תמוז תשמ"ז

נדפס ע"י בנם וכלתם

אהרן וזוגתו שיחיו

חיטריק

בכ"מ שיש ב"ד סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה בחי' מ"ה דמשה מה בעצם, וגם
ביוהכ"פ של יובל בזמן שב"ד יושבין מטעם הנ"ל כו'.

אח"כ הוסיף עוד בגוכ"ק, וכתב ע"ז שא"צ להעתיק:

וע"פ פשוט י"ל שמאחר שחל יוהכ"פ של יובל בשבת א"כ ר"ה לא הי' בשבת כ"א
ביום ה', והכל חייבי' בתקיעת שופר דר"ה. ומ"מ אם שלמד א"ע בב' ימי' דר"ה או
שלא יוכל עוד ללמוד וכבר נתיימש מללמוד כו'. אך זהו אינו שחכמי' השוו מ... הגם
כי כמ"פ ר"ה בשבת בעת שהי' מקדשי' ע"פ הראי' כו'.

פתח דבר

לקראת ראש השנה הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הננו מוציאים
לאור את המאמר ד"ה, "יו"ט של ר"ה" מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע משנת תרל"ב.

מאמר זה הוא תדפיס מ"ספר המאמרים תרל"א" חלק ב' שנמצא בדפוס.

*

הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים – נערכו ע"י הרה"ת מיכאל חנוך
ש' גאלאמב.

מערכת, "אוצר החסידים"

ח"י אלול, ה'תשס"ו
ברוקלין, נ. י.

MAAMMAR YOM TOV SHE' ROSH HASHANAH—5632

Copyright © 2006 by

"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 774-4000 / Fax 774-2718

Order Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / Fax 778-4148

www.kehotonline.com

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

All rights reserved.

Manufactured in the United States of America

סמוכים איש מפי איש עד מרע"ה בחי' מ"ה :
תעריב ח"ג ע' אשעג ואילך.
ראה תו"א קיז סוע"ד. וראה בארוכה המשך

נסדר בדפוס, "עמפייער פרעסס" ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press, 550 Empire Blvd., • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473 / Fax (718) 604-7633

נרפס בבית-ספר לדפוס, "יד החמשה", כפר-חב"ד. טלפון: 03-9606-237

ביגמה"ר חשש משה כו' כ"ש בשורש ומקור למקור דיגמה"ר. אמנם כ"ז הוא בשבת שיש חילוק רשויות, אבל בחול שלא יש חילוק רשויות לא איכפת לן כלל, ובשבת אומרים בתפלה פסוקי מל' זכרונות שופרות ואין חוששין שלא יומשך ע"ז תוס' יניקה כו' מאחר שהיום הוא גבוה מאד א"כ יכול להיות נמשך גם להם, שהרי אומרים זה בשמו"ע ובקרה"ת שע"י שהוא חותם בברוך לא יומשך מהם שום יניקה כו' וכמ"ש בד"ה ענין הברכות כו', וכל דצייר וחתים לית להו רשותא כמארז"ל בחולין דק"ה. ובמקדש היו תוקעין אפי' בשבת, והיינו כי הגם שנת"ל דשבת הוא כמו שבת בראשית ששבת מכל אשר עשה כנ"ל מ"מ ה"ז בלתי אתעדל"ת מהאדם כ"א מה ששבת מכל מלאכתו ונתענג מכל אשר עשה, שמ"מ זהו בלתי אתעדל"ת כמו ע"י השופר שהוא בחי' אתדל"ת צעקה פנימיות ע"י קול השופר דקרון דאיל שהוא בהמה, בה מ"ה, רק של שור אינו נק' קרון כו' וקרון הוא ג"כ בחי' ביטול כענין קרון זוויות כמשנ"ת במ"א כו'. ולכן במקדש היו תוקעין בכדי שיהי' זה באתעדל"ת, אבל לא במדינה כי באמת א"צ לזה כי מה איכפית לי אם זהו באתעדל"ת או באתעדל"ע איך שיהי' ה"ז יש, ומ"מ במקדש עשו כן להוציא כללות ישראל שיהי' בדרך אתעדל"ת שהרי זהו רצ"ע ולזה נברא האדם.

ומעתה יובן מה שביוהכ"פ של יובל שחל להיות בשבת שאם שהוא שבת שבתון וגם חל בשבת מ"מ היו תוקעין גם ביחיד כמ"ש הרמב"ם פ"י מה' שמיטה ויובל, וכמ"ש רש"י הנ"ל תקיעת שופר שבעשור לחדש דוחה שבת בכל ארצכם, והיינו לפי שיובל הוא עלי' עוד יותר גבוה משמיטה שמו' שמיטות היינו זפ"ז שני' אז הוא יובל וכל השביעין חביבין שבת כו' וממילא מתעלים אז כל מה שנברא בש"י"ב והעבדים יוצאין לחירות. לכן תוקעין אז בשופר להיות כי אז הוא בחי' גילוי התענוג ממקורא דכולא מחמת עליית התהו שמתברר שגם העבדים יוצאין לחירות ואין שטן ואין פגע רע, ולכן היו תוקעין גם בשבת כי היא ג"כ השבייתה והעלי' כו' ואין שייך לגזור גזירה דרבה כו'. כן י"ל שבמקדש ע"י שהיו תוקעין בשבת ה' ג"כ מגיעים לבחי' זו בשופר היינו כמו שופר של יוהכ"פ של יובל, ונודע כי יובל הוא בינה, וכמו"כ בהמק"ד הוא ג"כ בינה. ואם כי נחסרו ה' דברים בב"ש מ"מ הוא ג"כ בינה רק י"ל בינה דמל' לכן הוא ה' תתאה, ולכן במקדש היו תוקעין ע"ד יוהכ"פ של יובל כו' ויוהכ"פ הוא חירות ועד"ז הוא בהמק"ד כו' שלא גזרו שם כלל כי בינה הוא דרור עלמא דחירו, וכן מתקנת ריב"ז

בד"ה ענין הברכות: תו"א ו, ע"א ואילך. וראה אוה"ת בראשית ח"ג ד"ה זה. וכל דצייר וחתים . . . בחולין דק"ה: ע"ב. נת' לעיל בד"ה יצו ה' אתך את הברכה. כענין קרן זוויות כמשנ"ת במ"א: ראה לקו"ת אמור לד, ד. שהרי זה רצ"ע: להעיר מסה"מ מלוקט ח"ג ע' רצג ואילך.

יובל הוא בינה, וכמו"כ בהמק"ד: נסמן לעיל בד"ה יו"ט של ר"ה שלפנ"ז. בב"ש . . . ה' תתאה: ראה אוה"ת נ"ך ח"ב ע' אינה. סה"מ תרכ"ט ע' רצד. בינה הוא דרור עלמא דחירו: ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג וש"ג לזהר בכ"מ. וראה פרדס כג (שער ערכי הכינויים) ע' יובל וע' חירות וע' דרור. לעיל ח"א ע' קי.

בס"ד. ר"ה, תרל"ב.

יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה (לא בירושלים ולא בגבולין), ומפרש בגמרא הטעם דרבנן הוא דגזור כדרבה, דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאי בתקיעת שופר, גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים (ובמקדש לא גזור דאין איסור שבות דרבנן במקדש). וצ"ל האיך דחו מ"ע דאורייתא בשביל חשש שלא לבוא לידי איסור שבת, וכי משום גזירה דרבה ידחה מ"ע דאורייתא. וגם צ"ל מדוע לא גזור ביוהכ"פ של יובל דכתיב והעברת שופר תרועה בחדש השביעי בעשור לחדש ביוהכ"פ תעבירו שופר בכל ארצכם, ופי' רש"י בפ' בהר ממשמע שנאמר ביוהכ"פ איני יודע שהוא בעשור לחדש, אלא לומר לך תקיעת בעשור לחדש דוחה שבת בכל ארצכם ואין תקיעת ר"ה דוחה שבת בכל ארצכם, אלא בב"ד בלבד (וע' בגמ' ר"ה ד"ל, ודר"ו, וע' ברמב"ם פ"י מהל' שמיטה ויובל מענין יובל בבית שני, וצ"ע מקרא דירמי' סל"ד, ואכמל"ב), וא"כ צ"ל מדוע לא חששו לגזירה דרבה ביוהכ"פ של יובל, שכל יחיד חייב לתקוע בכל ארצכם אפי' שלא בב"ד.

יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת וכו': מאמר זה מיוסד על ד"ה להבין שורש ענין השתלשלות דג' עולמות ב"ע שבס' מאמרי אדה"א – דברים ח"ג, מחצה השני, מע' תתפט ואילך, והוא מיוסד על ד"ה אין לך עשב שבמאמרי אדה"א על מארז"ל ע' קלה ואילך, בתוס' ביאור.

אודות מאמר זה כותב כ"ק אדמו"ר מהר"ש עצמו (להלן בפנים): . . . דרוש זה סובב שהמשכת חיצוני' דח"ב הוא ע"י תורה ומצות ושפע הפנימי הוא בריה ע"י התשובה . . . וקרוב יותר שהדרוש שממנו נלקח מאמר זה הוא שיטה אחרת, כי יש בו עוד ענין שחלוק משארי דרושים . . .

. . . אבל על בחי' חיצוניות השפע כבר נמשך בך"ה באלול על כל השנה (כן מצאתי בכתבי אאזמ"ר וצ"ל זיע"א) . . . ונ"ל לפרש דבריו הק' . . . ועכ"פ יצא לנו מזה . . . אי"ז תמי' כלל, ונכון הדבר למי שאמרו ולמי שכתבו".

– המאמר ד"ה כי המצוה הזאת (ש"פ נצו"י) תשכ"ו הוא ע"פ המאמר דכאן.

בחלק האחרון של המאמר מתחיל ביאור ארוך בענין תהו ותיקון שנמשך גם בהמאמרים שלאח"ז ד"ה שובה ישראל, ד"ה ולקחתם לכם וד"ה ביום השמע"צ.

המשך זה הובא ונת' בהשיחות ומאמרים דשנת תשל"ב מאה שנה מאמירת ההמשך ע"י כ"ק אדמו"ר מהר"ש (ראה לקו"ש חט"ז ע' 19 ובהנסמן לקמן), כדלקמן.

יו"ט של ר"ה שחל . . . ומפרש בגמ': ר"ה רפ"ד – כט, ב.

המאמר נמצא גם בכוך 2436 קמא, א כתי"מ מעתיק.

דאין איסור שבות דרבנן במקדש: ראה פסחים סה, א. ביצה יא, ב.

האיך דחו מ"ע דאורייתא: ראה קשיא זו בכ"מ – לקו"ת דרושים לר"ה נו, א ואילך. סידור שער התקיעות רמ, ג ואילך. תחלת המשך ר"ה תרס"ו. סה"מ תש"י. לקו"ש ח"ז ע' 51 ואילך.

חשש שלא לבוא לידי איסור דאורייתא: כ"ה בגוכ"ק. ואוצ"ל: שבות. וכ"ה בריש המשך ר"ה תש"ג. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' רצג: ובפרט עכשיו, שאין מצוי שיהי' רשות הרבים מן התורה, והגזירה שמא יעבירונו הוא רק שלא יבוא לידי איסור דרבנן. וראה שו"ע אדה"א או"ח הל' שבת סי' שמה ס"א.

וכי משום גזירה דרבה ידחה מ"ע דאורייתא: עיג"כ ריש המשך ר"ה תרנ"ש בתחלתו.

והעברת שופר . . . ופי' רש"י: בהר כה, ט.

יובן בהקדם שורש ענין תקיעת שופר בר"ה וענינו, בהיות נודע כי ר"ה נק' תחלת מעשיך כמשי"א זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וא"כ הי' מהראוי לקבוע ר"ה כך"ה באלול שאז נברא העולם ויום ד"ה הי' יום א' למעשה בראשית, ולמה ר"ה הוא ביום בראש אדה"ר שהוא יום וא"ו למע"ב.

והענין יובן בהקדם מ"ש בע"ח בכמה דוכתי שיש באו"א שנק' תרין ריעין דלא מתפרשין ב' מיני זיווג, הא' לצורך קיום העולמות בלבד והוא מ"ש בזהר דזיווגייהו תדיר ולא פסיק לעלמין מיום בראש ה' אלקים ארץ ושמים, וזה הי' מחמת כי חפץ חסד, והיינו מה שעלה ברצונו מפני הארת התענוג שנתאווה לו ית' להיות לו דירה בתחתונים, וע"ז ארז"ל במד"ר שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש שנברא לששת ימים, ומפני מה נשתוקק זה אינו ידוע לנו ואינו מובן כלל, רק זה אנו יודעים שנשתוקק, וענין תשוקה ותיאוב זה הוא בחי' חפץ חסד, פי' חפץ הוא בחי' פנימיות הרצון, כמ"ש במ"א בענין חפץ ורצון, שהחפץ הוא בחי' פנימיות הרצון שנמשך מחמת טבע הטוב כו', ובחי' חפץ זה נמשך בחו"ב ע"י קיום התורה ומצות, שע"י נמשך העלם העונג העצמי שבעצמות לבחי' חו"ב. ולכן ארז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם יקיימו ישראל את התורה מוטב ובאם לא יחזיר את העולם לתהו כו' וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, וכן ארז"ל כשם שא"א לעולם בלא רוחות כך א"א לעולם בלא ישראל, והיינו כי קיום המצות א"א בלא ישראל, ונמצא התנאי שהתנה עם שמים וארץ א"א להיות יוצא מכה אל הפועל בלא ישראל, שכאשר איש הישראלי מניח תפילין עד"מ אז התפילין הם מצוה משא"כ כשמונחין על השולחן כו', וכן שופר לולב וסוכה וכל המצות כו', וזהו בראשית בשביל התורה שנק' ראשית ובשביל ישראל שנק' ראשית

(אדר"ז) רצ, ב. וראה גם ע"ח שער הכללים פי"ג. כי חפץ חסד: עפ"י מיכה ז, יח. שנתאווה . . דירה בתחתונים . . אינו ידוע: ראה לעיל בד"ה גלתה יהודה. במד"ר שוקיו זה העולם: במדב"ר רפ"י, ע"פ (שה"ש ה, טו) שוקיו עמודי שש. בענין חפץ ורצון: ראה לקו"ת שה"ש כח, רע"ד. סה"מ מלוקט ח"ו ע' צט. שו"ת הצ"צ אה"ע ח"ב סי' רסג. ובלקו"ש ח"כ ע' 310 והע' 74. אמרז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית: שבת פת, א. הובא בפירש"י בראשית א, לא. אם לא בריתי יומם ולילה: ירמ"י לג, כה. כשם שא"א לעולם בלא רוחות: תענית ג, ב. וראה מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' קסז. וש"נ. בראשית בשביל התורה . . ישראל: תנחומא (באבער), רש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ב"ר פ"א, ד. וראה גם לקו"ת שה"ש טז, ד.

יובן זה בהקדם שורש ענין תקיעת שופר: ראה מאמרי אדה"א דברים הג"ל ס"ע תתפט ואילך. זה היום תחלת: בתפלת מוסף דר"ה בהברכה זכרונות. ר"ה כז, א. כך"ה באלול שאז נברא בעולם . . כ"ה הוא ביום בראש אדה"ר שהוא יום וי"ו למעשה בראשית: ראה תוס' ר"ה ת, ע"א ד"ה לתקופות. ר"ן לר"ה טז, א. (דף ג' ע"א בדפי הרי"ף, ד"ה בראש השנה כל באי עולם) ע"פ פסיקתא דר"כ פסקא כג (בחודש השביעי). וראה גם ויק"ר רפכ"ט. פרדריא רפ"ח. בהקדם מ"ש בע"ח שיש באו"א . . ב' מיני זיווג: בהגהת כ"ק אדמו"ר הצ"צ בלקו"ת נצבים ד"ה שוש איש, מז, א. מציין לשער הנסירה רפ"ב, וגם לפע"ח שער הק"ש פ"ה ע"ש. [וכלשונו שם (כל ההגהה) כן הוא באוה"ת דרושים לר"ה ע' אשכנז]. בלקו"ת שה"ש כב, ג מציין גם לפע"ח שם פי' ופי"א. ע"ח שער הזיווגים פ"א. מ"ש בזהר דזיווגייהו תדיר: ראה זהר ח"ג

הדיבור דרך השופר, כי הנה יש ב' בחי' קול הא' קול הבא ונמשך בדיבור ונק' ו"ה כלל ופרט כמ"ש בזהר, אמנם יש קול שהוא בחי' קלא פנימאה שא"י לבוא בדיבור כלל והוא הנמשך מבחי' פנימיות הלב, והו"ע הצעקה בקול פשוט על עוצם ריחוקו מה' אחד שא"י להתצמצם בדיבור, וה"ז כענין כבד פה דמשה מחמת שהי' ונחנו מ"ה וכנ"ל. וזהו בחי' התקיעה בקול פשוט בשופר של קרן איל בחי' בהמה בה מ"ה, ואיל הוא לעורר ר"ר שקול הכבשים מעוררים רחמים כו'. וגם שברים תרועה הוא ג"כ קול פשוט רק הם קצרות גנוחי גניח וילולי יליל ומ"מ אינו בחי' הדיבור. והכל מכוון אחד בכדי לעורר שורש ומקור הראשון ליגמה"ר להיות נמשך נושא עון ופשע כו' עד שיומשך שפע הפנימי על בריאת נשמות אדה"ר דשנה זו בכדי להוליד בדומה לו נשמות חדשות ממש.

ואמנם הנה כ"ז הוא כשחל ר"ה בחול שאז תוקעין בשופר כו', אבל כשחל בשבת אז אין תוקעין. שלכאורה יפלא וכי מחמת גזירה דרבה ידחו תקיעת שופר דאורייתא. אך הענין דשורש ענין השבת הוא כמו עד"מ האדם שעושה מלאכתו איזה כלי נאה וכדומה הנה בעת עשיית מלאכתו אז המוחין שלו מושפלים בעשיית הדבר ההוא, אבל לאחר שכבר גמר מלאכתו אז חוזרין המוחין למקורן ומתענג מן יופי של הדבר שעשה, כן עד"ז בברה"ע שתחילה הי' בחי' התהו שארז"ל מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבין ואמר דין אהני לי' ודין לא אהני לי', ואח"כ בגמר עולם התיקון שנבראו בתיקון בהמות וחיות ועופות ששרשן מבחי' התהו ואח"כ האדם בגימ' מ"ה דתיקון כנ"ל ואח"כ שבת מכל אשר עשה. נמצא שהשבתה שאח"כ הוא עוד בחי' עליונה יותר ממה שעשה, גם המלאכה שעשה גורם השבתה ולכן א"צ לתקוע אז בשופר בכדי להמשיך בחי' בריאת אדה"ר להוליד בדומה לו מפני כי אז הוא השבתה מכל אשר עשה ותכלית עליית המוחין למקורן וממילא מאיר אז מה שהי' נמשך ע"י השופר ואדרבה עוד יותר גבוה וכמעלת השבת על ששת ימי המעשה*, כ"א קוראין אז בפסוקי שופרות, והיינו שיכולין גם ע"י הקריאה בדיבור ג"כ להמשיך כמו ע"י הצעקה פנימיות דקול שופר, והוא מטעם הנ"ל שהזמן דשבת הוא בחי' גבוה מאד. ומ"מ חששו מגזירה דרבה והיינו שמבחי' גבוה יכול למשוך לכל ע"ד שבקש משה ונפלינו אני ועמך ביקש שלא תשרה שכינה על או"ה, ומה

(* בריש הגליון נרשם בכת"ק באותיות קטנות: במקדש היו תוקעין כי אינו דומה אתעדל"ת לשבת שהיא מצד כי בו שבת באתעדל"ע. וראה הנת' לקמן בפנים.

בכתר שם טוב בהוספות סי' קח. וראה לקו"ש חל"ד ע' 183. וראה גם המשך ר"ה תרס"ו, תרצ"ב ותשי" בתחלתו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסה. שקול הכבשים מעוררים רחמים: ראה לקו"ת אמור שם. דשרש ענין השבת: ראה לקו"ת בשלח א, א. בהר מא, א ואילך. תו"ח בראשית סא, ב. לעיל ח"א ע' ו. שארז"ל מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות . . דין אהני לי': ב"ר פ"ג, ז. זהר ח"א (השמטות) רסב, ב. עמה"מ שער עולם התהו (ש"ו) פמ"ו. ונפלינו: תשא לג, טז. וראה בפ"י רש"י.

בתורה, לא שבכתב, וגם אפי' לא שבע"פ שארז"ל עריבים עלי ד"ס כו' ושורשם מבחי' סופר שכתוב הספר, ע' במ"א בענין סופר וספר וסיפור ומהם בהגהות לד"ה תקעו שבלק"ת, ובד"ה ושאתם שבלק"ת ובהגהות. ויובן זה ממשל גשמי הוא מענין האש שא"א לאחוז אותו כ"א כשיש דבר הנאחז, וגם כשיש דבר הנאחז אינו מתיישב לגמרי שהרי הוא תמיד מתפשט ומסתלק. וכן הנפש המח' את הגוף שנק' נר הוי' נשמת אדם ה"ה ג"כ בבחי' רצו"ש. ואמנם בכדי שיהי' האש בבחי' אור המאיר זה א"א כ"א כשיהי' כלים מרובים לבחי' האש היינו בחי' שמן ופתילה, וכל שהכלים מרובין אזי מאיר האור למרחוק, ונמצא לפ"ז מיעוט הכלים דתהו הי' ג"כ סיבה שלא האיר האור דתהו. ואמנם זהו מובן אם לא נתאחז האור בכלי א"י להאיר כלל, ולכן כשנשברו הכלים דתהו נסלק האור. וגם בעודן היו מאחר שלא נתלבש כלל להיותם דבוקין ביש האמיתי לכן לא האירו כלום, וכמשל האור בלי פתילה מסתלק לאש היסודי שהוא אינו אור המאיר דאל"כ ה"צ להאיר את כל העולם כו' שהרי הוא הגבה למעלה אלא שהוא גלגל אש ולא אור מאחר שהוא בלי כלי, וזהו בתיוקן וכ"ש בתהו כו'.

ומכ"ז יובן שורש ענין מעלת הבהמה שהרי היא בטלה לאדם המנהיגה, ואם כי שורש שרשה היא הגבה יותר מאדם שהוא בגימ' מ"ה ולא מ"ה בעצם, והבהמ"ה היא ר"ת ב"ה מ"ה פ"י שב"ה מ"ה בעצם, ומ"מ ה"ה בטילה לאדם המנהיגה אפי' הקטן. והגם כי זהו מחמת שהיא למטה מן הדעת, והאדם יש לו דעת, מ"מ הנה ידוע ששורש למטה מן הדעת נמשך בשרשו מלמעלה מן הדעת, אלא שבחי' זו א"א להתלבש בדעת לכן הוא למטה מן הדעת כו'. ולכן בתקיעות שופר לוקחין שופר הנעשה דוקא מקרן איל שהוא בהמה בה מ"ה, היינו בחי' מ"ה בעצם דתהו ולכן יכול לעורר מקור הראשון ליגמה"ר שהוא למעלה מן החכמה, וגם למעלה מח"ס דא"א, וגם למעלה ממחשבה הקדומה וחכמה דא"ק כו' להיות שרשו מבחי' ב"ן שלפני מ"ה דאדם אפי' א"ק וכנ"ל בענין ויעבור על פניו. וז"ע התקיעה בקול פשוט דוקא ולא

שארז"ל עריבים עלי ד"ס: שהש"ר א (ע"פ שה"ש א, כי טובים דודיך). וראה ע"ז לב, א. מבחי' סופר שכתוב: כ"ה בגותימיק. בכת"י מעתיק: שכתב. סופר ספר וסיפור: ספר יצירה פ"א מ"א. בהגהות לד"ה תקעו שבלקו"ת: ראה סה"מ תרכ"ט ע' שמג. וש"נ. ובד"ה ושאתם שבלק"ת ובהגהות: בלקו"ת דרושים לחגה"ס פ, ב. והגהות ע"ז באוה"ת דברים כרך ה' ע' בקמץ. וראה גם סה"מ תרל"ג ע' תקמה. מענין האש . . נר הוי' נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה תניא פ"ט. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד הי"ב.

לאש היסודי שהוא אינו אור המאיר: ראה אוה"ת קרח ע' תשת. סה"מ תרס"ט ע' סז"ח ובשוה"ג (דע' סח). בהמה . . בטילה לאדם המנהיגה: לקו"ת אמור לו, א ואילך (ושי"נ). סה"מ תקס"ג שם. ששורש למטה מן הדעת נמשך בשרשו מלמעלה מן הדעת: ראה תר"ח בראשית יב, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמב. לוקחין שופר הנעשה דוקא מקרן איל: ראה ר"ה טז, א. כו, ב. שו"ע אדה"ז הל' ר"ה סתקפ"ו ס"ב. סידור עם דא"ח שער ר"ה רלה סע"ד. בקול פשוט דוקא ולא הדיבור . . בי בחי' קול . . כמ"ש בוה"ר: זהו ח"ב ג, א. וראה משל הבעש"ט הובא בהמשך וככה תרל"ז פרק ע' הועתק גם

כמ"ש במ"א באורך, ע' בד"ה את שבתותי תשמרו. ועל בחי' זו אנו מבקשים ואומרים בברכת יוצר המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, שהכוונה על זיווג חיצוני דחו"ב שלא פסק לעלמין בשביל קיום העולמות, שהוא הארה הנמשכת מבחי' חפץ לבחי' חו"ב.

והגם כי בכ"ד נת' שלזיווג חיצוני דחו"ב א"צ כלל ההמשכה שע"י התומ"צ, כי זה מתקיים ע"י עבודת המלאכים שהעמידם לעד לעולם כו' (וזהו שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, עמודי שש הוא שעומד ומתקיים על העמודי שש הוא מ"ש שש כנפים לאחד שזהו פ"י ויעמידם להיות העולם עומד עליהם לעד היינו כמה שעלה ברצונו ית', ונמצא כי המלאכים ממשיכים בחי' חידוש הישנות, וע' בד"ה אבות מלאכות מענין משא ומתן באמונה בלי שום תערוכת גול ח"ו שע"י ממשיכים ג"כ בחי' חידוש הישנות כו'), וע"י העסק בתומ"צ נמשך אור חדש שפע הפנימי דחו"ב, הנה דרוש זה טובב שהמשכת חיצוני' דחו"ב הוא ע"י תורה ומצות, ושפע הפנימי הוא בר"ה ע"י התשובה.

וי"ש לתרץ שלא יקשה משם להיות כי ר"ה הוא הדין והמשפט על קיום התומ"צ דשנה העברה, ואם פגמו ח"ו, מ"מ ע"י התשובה נמשך סליחות עוונות כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה, עכצ"ל שמצות התשובה היא רמה ונשאה שעל ידה יכול להמשיך מבחי' העלם העצמי יותר מכמו גילוי ההעלם שנמשך ע"י כל המצות. וענין התשובה היא אינה על עבירות דוקא, כי מי שאפי' לא חטא מימיו, וכמו ד' שמתו בעטיו של נחש מ"מ צריכין ג"כ לתשובה, וכמאמר דמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא, שנמצא לפ"ז שמצות התשובה היא מצוה כפ"ע גם אם לא חטא כלל, והיא רמה ונשאה כ"כ שהיא יכולה להמשיך למלאות כל הפגמים, וגם מי שלא חטא צריך להיות בתשובה שבודאי אין התשובה על חטא ח"ו, דאל"כ הי' כענין אחטא ואשוב כו', אלא שזהו בכדי שיגיע גם הצדיק למדרגת בעל תשובה, שבמקום הבעלי תשובה צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם אם לא עשו תשובה, פי'

ר"ה הוא הדין והמשפט על קיום התומ"צ: ראה ר"ה טז, א. אין לך דבר שעומד בפני התשובה: ראה ירושלמי פאה א, א. זהר חדש בראשית יט, ד. ד' שמתו בעטיו של נחש: שבת נה, ב. דמשיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא: ראה זהר ח"ג קנג, ב. לקו"ת שמע"צ צב, ב. מאמרי אדה"א – דברים ח"ד ע' אקעט. ביאוה"ז להצ"צ ח"ב בסופו ע' תרמוז. לקמן סוף ד"ה ביום השמע"צ. אחטא ואשוב: יומא פה, ב. שבמקום הבעלי תשובה: ברכות לד, ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע בטה"מ תש"ט ע' 183.

בד"ה את שבתותי תשמרו: סה"מ תק"ע ע' פא. ועם הגהות – אוה"ת בהר ח"ג ע' תקטו ואילך. ח"ב ע' תריא ואילך. ח"ד ע' אקלו ואילך. סה"מ תרל"ה תחלת ח"ב. ובאגרות קדש ד"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ח"ב ע' תסא כתוב אודות מאמר זה ש, הוא המובא בכ"מ בשם ד"ה את שבתותי שלא נדפס". (– ראה בטה"מ תרל"ה שם). שהעמידם לעד לעולם: תהלים קמח, ו. שש כנפים לאחד: ישעי' ו, ב. בד"ה אבות מלאכות: סה"מ תר"ל ע' רמב ואילך. וראה גם לעיל ח"א בתחלתו. הנה דרוש זה: של כ"ק אדמו"ר האמצעי (הנשמן בתחלת המאמר).

שהצדיקים ע"י עבודתם בתומ"צ אינם יכולים להגיע למעלת ומדריגת הבע"ת. ולכן לגבי בחי' זו דתשובה נחשב המשכת כל המצות זולת מצות התשובה כמו המשכת זיווג חיצוני דחו"ב נגד המשכות זיווג פנימי דחו"ב, שהוא בחי' חידוש הישנות לגבי המשכות אור חוזה לגמרי כו'. אך צ"ע שהרי נאמר תורה ומצות, ותורה נת' בסש"ב שהיא בחי' תשובה מלמעמ"ט. אך י"ל שזהו דוקא אם לומד תורה בבחי' ביטול, ומה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה מפני פחד ה' והדר גאונו, מחמת ההתבוננות איך דלית אתר פנוי מיני, וכל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו פ"י שנקרא ונמשך מהעלם אל הגילויי כמשנ"ת במ"א בענין יתרון מה צמצם שכנינו בין שני נדי הארון לגבי מה שאמר הכתוב את השמים ואת הארץ אני מלא, שזהו בהעלם, ובכמהמק"ד בגילוי, כן ענין הקורא בתורה וכאילו קורא בשמותיו, שע"י שקורין אותו בא מהעלם אל הגילוי, ואי לזאת צריך להתבושש מפני א"ס הנצב עליו וליפול עליו אימה ופחד, וכענין ויחרד כל העם אשר במחנה שהחרדה הוא סילוק הדמים שלא מרגיש חיותו כלל מחמת גודל הפחד, ואז ה"ז תשובה מלמעמ"ט. אבל סתם תורה י"ל ג"כ שזהו כעין זיווג חיצוני לגבי זיווג פנימי כו' וכנ"ל. אך באמת זהו רק לתרץ בדוחק, וקרוב יותר שהדרוש שממנו נלקח מאמר זה הוא שיטה אחרת, כי יש בו עוד ענין שחלוק משארי דרושים, וצ"ע.

והנה כ"ז הוא בחי' זיווג חיצוני דאו"א, אמנם הנה בחי' זיווג השני דאו"א הוא הנק' זיווג פנימי דאו"א, ולא בשביל לחדש הישנות בלבד הוא, כ"א בשביל להוליד תוס' אור חדש לגמרי, והוא בכדי להוליד נשמות חדשות כמ"ש בע"ח. והוא שורש ענין ר"ה יום ברא אדה"ר שכל הנשמות שבאים בשית אלפי שני היו כלולים בו, וכמ"ש בכתהאריו"ל יש שהיו תלויים באיברים, ויש שהיו תלוי' בשער, הכל כאשר לכל היו כלולים באדה"ר כו' (ומ"מ בעת גילוי' כל אחד מהם בגוף בפ"ע, ה"ה נק' נשמות חדשות, להיות כי אדה"ר הוא בחי' חיה דאצי' שעז"נ ויפח באפיו נשמת חיים

ח"ג שם).

כי יש בו עוד ענין שחלוק משארי דרושים: אולי הכוונה למ"ש לקמן בסמוך שהמשכת בחי' חיצונית השפע על כל השנה היא בכ"ה אלו. כמ"ש בע"ח: הנ"ל (הע' ד"ה בהקדם מ"ש בע"ח).

בכתהאריו"ל שהיו תלויים באיברים . . . בשער: ראה שער הגלגולים הקדמה ג ואילך (ע"פ שמות רבה פ' כי תשא פ"מ (פיסקא ג), מדרש תנחומא שם פ"ב). וראה גם ראשית חכמה שער היראה פ"ח. לעיל ד"ה הוא ה' אומר.

אדה"ר הוא בחי' ח"י דאצי': ראה סה"מ תרצ"ט ע' 207 בשם הרמ"ז. סה"מ תש"ב ע' 51. קונ' ענינה של תורת החסידות רפ"ה. ויפח באפיו: בראשית ב, ז.

נת' בסש"ב: אגה"ת פ"ח – י"ד.

ומה להלן באימה ויראה: ברכות כב, א. דלית אתר פנוי מיני': תקו"ז ת"י נז (צא, ב). וכל הקורא בתורה: תדב"א רפ"ח. קורא בשמותיו: רמב"ן בהקדמה על התורה. וראה לקו"ת מצורע כד, ד.

צמצם שכנינו . . . אני מלא: ראה תנחומא ויקהל ז'. ירמ"י כג, כד. נת' בלקו"ת אמור לד, ב בשם המגיד. וראה גם אוה"ת חנוכה ח"ה תתקכה, א. וכל הקורא בתורה . . . כמשנ"ת במ"א: תדב"א רפ"ח. ילקוט שמעוני איכה רמז תתרכד. ראה תו"א נז, ד.

ויחרד כל העם: יתרו יט, טז.

חרדה הוא סילוק הדמים: ראה נדה ט, א. שהדרוש: הנ"ל מכ"כ אדמו"ר האמצעי (דברים

ביתר שאת ויתר עז הנה הוא טרוד יותר לקבל ומתמעט במיעוט אחר מיעוט ההשפעה שלו שא"י להשיב כלל לשואלו דבר כו'. אבל אם התלמיד אינו בבחי' הביטול כ"כ ואינו טרוד לקבל כ"כ אז יכול להשיב לשואלו דבר דבר על אופניו כו'. ועד"ז יובן בענין המ"ה דתהו שמעוץ בחי' הביטול דמ"ה בעצם כו' לגבי בחי' א"ס המאציל הנה לא ה' יכול לבוא למטה להיות חיות לכלי שה"ז ז"ע בחי' השפעה, כמו הנשמה שמח' את הגוף, להיות כי אידי דטריד למבלעי בבחי' א"ס העצמי לא פליט להיות בבחי' השפעה. ומטעם זה עצמו כאשר ברצון הבורא כל יכול באו להתלבש בכלי דתהו ה' בחי' יש דוקא הוא היש דאנא אמלוך היינו מטעם שגם אז ה' דבוקים בא"ס יש האמיתי ולא נשתכח כלל, ולכן המלוכה דתהו זהו יש ב"ן כו' והוא מטעם שה' בחי' אין ביותר. ובזה יובן שמצינו שהאורות דתהו הם גבוהים יותר מאורות דתיקון ומ"מ ה"ה בחי' יש דאנא אמלוך, דלכאורה זהו ב' הפכים. אבל אינו כן דהיא הנותנת כי מחמת היותם בבחי' הביטול מאד בא"ס המאציל לכן היו בחי' יש להיותם דבוקים בא"ס יש האמיתי כנ"ל. ובזה יובן בטוב טעם ענין מעלת הבהמ"ה שבי"ה מ"ה פ"י שבה יש בחי' מ"ה בעצם דתהו כו', ומ"מ האדם בגימ' מ"ה מושל ושולט עלי' בכדי שהאדם דתיקון יברר בחי' התהו ועי"ז יבורר בחי' מ"ה זה דתהו ג"כ. כי אם היות שלא ה' יכול להתלבש בכלי מפני עוצם הביטול שלו וכנ"ל מ"מ הרי לא קיים שליחותו במה שנצטווה להתיישב בכלים דתהו. ואם שגם שבה"כ ה' ג"כ ידוע בתחלה מ"מ זהו ע"ד ד"ע שהידיעה אינה מכרחת הבחירה כלל, ולכן צריכים להתברר ע"י האדם בכדי שלע"ל יתיישב אורות דתהו בחי' מ"ה בעצם ג"כ בכלי ומ"מ ה' בטל ע"ד הביטול שה' בתהו בבחי' התדבקות ליש האמיתי כו'.

ולהבין בתוס' ביאור שורש ענין התהו בכלל מה שלא נתיישבו האורות בכלים, יובן ממ"ש במשה ונחנו מ"ה כו' פ"י שמשו בשורש שרשו ה' בחי' מ"ה בעצם. ולכן יש בתי' משה אותיות מ"ה בלא גימ' ותמורה כ"א מ"ה בעצם. ולכן ה' כבד פה וכבד לשון ואמרו רז"ל ברמ' כבד פה לגבי תושבע"פ וכבד לשון גבי תושב"כ, הנה מחמת שה' בבחי' מ"ה לא ה' יכול להשפיל א"ע בבחי' אור בכלי גם

ולזה ר"פ ויצא. וראה גם פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך באר: „כי כלל זה בידינו כי אין המדה משפעת בעוד שהיא מקבלת". (וראה גם שערי עיונים בדא"ח ח"א ע' סב). ולהעיר גם מכתר שם טוב ס"י שמת (נ"ב ע"ב-ג).

ד"ע שהידיעה אינה מכרחת הבחירה כלל: ראה לקו"ת בהר מד, ב. תו"ח בראשית ל, ד. ביאורו"ז להצ"צ ח"א ע' רסה ואילך. לקו"ש ח"ה ע' 65. ונחנו מ"ה: שמות טז, ז.

כבד פה וכבד לשון: שמות ד, י. וראה תו"א שמות נב, ב. תו"ח שמות כו, א (הוצאה תשס"ג).

ואמרו רז"ל ברמ" = ברעיא מהימנא, זהר ח"ג כח רע"א. וראה תו"א שמות נב, ב.

מארז"ל הנ"ל בכ"מ בדא"ח – ראה תו"א י, ב. לקו"ת מסעי צ, א. סה"מ תרכ"ז ע' ב. תכו. מאמרי אדה"א כאן סו"ע תתצה. וראה גם לעיל הע' המתחלת וביאור הענין, ליסוד הדברים בתורת הרב המגיד נ"ע (בביאור הע"ח).

וראה עוד בתורת הרב המגיד על מארז"ל (ברכות מג, ב) אין התורה מתקיימת אלא וכו' (אור"ת קיא, ד. מז, ג): „כשאדם מדבר אז אינו יכול להבין בהבנתו מה, ואם הוא מבין דבר על בוריו אזי אינו יכול לדבר כראוי". ובאוה"ת חוקת (ע' תתיח) שהר"ע מ"ש (בראשית כ, כד): „על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו. ומציין להסידור עם דא"ח (קלו, ב) ד"ה שמת תשמח

וביאור מעלת הבהמה כמה שנוגע לנו לכוונתנו זה בענין תקיעת שופר בקרן של איל, הנה פי' תי' בהמה הוא נוטריקון ב"ה מ"ה, פי' מ"ה הוא שורש התיקון שנק' אדם בגימ' מ"ה, אמנם התחדשות התיקון הוא להיות כי אדם הוא בגימ' מ"ה ולא בחי' מ"ה כמו שהוא בלא גימ', שהגימ' הוא בחי' הלבוש שמלביש לבחי' מ"ה, וזהו אדם א' דם שהוא אותיות אחרים ועולה למספר מ"ה, להורות שהאור נתיישב בבחי' כלי ולא כמו שהוא בחי' מ"ה בעצם וכמשי"ת. אבל בבחי' התהו הי' בחי' מ"ה זה בלא כלי כלל פי' שלא הי' באפשרו להתלבש בכלי אלא כמשי"ה בבחי' האין ממש, וכענין מ"ה פשפשת. וזהו פי' בהמה ב"ה מ"ה פי' שבה יש בחי' מ"ה בעצם ולא בגימ' מפני כי שורש שרשה הוא מבחי' התהו שהוא לפני מלך מלך לבני' בחי' אדם אתם, אתם קרוים אדם דוקא בחי' התיקון שבגימ' מ"ה כו'.

וביאור הענין דהנה ידוע בענין ההפרש שבין תהו לתיקון שבתהו הי' האורות בלתי מוגבלים כלל, והיינו להיותם בבחי' אורות תקיפין מאד, ולכן כאשר באו בבחי' הכלים שהוא ענין המלוכה הוא בחי' ב"ן בחי' יש דאנא אמלוד, נשתברו ולא הי' הכלי יכול לקבל האור כלל, ולכן נאמר וימלוד וימת כו'. אבל בבחי' התיקון האורות מוגבלים בכלים והכלים מכילים אותם, אשר זהו הוראה אשר גם עצם האור עצמו דתיקון נתצמצם כ"כ ונתמעט עד אשר הכלי יכולה לסבול את האור ולקבלו. שזהו הוראה שמלבד שהאורות דתהו הי' מרובים והאורות דתיקון מועטים המה, אלא שהאור דתהו מלבד הריבוי הי' אור יותר גבוה וכמשי"נ ענין זה בד"ה אם בחוקתי וביאורו, והיינו שאור דתהו הי' בחי' מ"ה בעצם, ודתיקון הוא בחי' מ"ה אשר יכול לבוא בגימ' כו'.

ויובן זה ממשל התלמיד כשיושב באימה וביראה לפני הרב הנה באותו שעה עצמו א"י להשפיע כלל וכלל, ואידי דטרוד למבליע לא פליט, וכל שהביטול הוא

בהמה הוא נוטריקון ב"ה מ"ה: ראה קה"י ע' בהמה. וראה מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קלט. מ"ה שרש התיקון: ראה ע"ח שער התיקון (ש"י) פ"ב ואילך. תניא קרא"ס"ה (קנו, א). תרא"ר ר"פ וישלח (כד, ג). שהגימ' הוא בחי' הלבוש: ראה גם שעה"ה"א פ"א. אדם א' דם: של"ה בהק' בית ישראל בית דוד כא, א. תרא"ל ט, ג. לקו"ת שה"ש כו, ב. מ"ה פשפשת: זהו בהק' (א, ב). בחי' אדם אתם, אתם קרוים אדם: יחזקאל לד, לא. יבמות סא, רע"א. וביאור הענין דהנה ידוע ההפרש שבין תהו לתיקון שבתהו הי' האורות בלתי מוגבלים. אידי דטרוד למבליע: ראה אוה"ת נשא ע' רנד שמביא יסוד הדברים מהרב המגיד בביאור הע"ח ע"ש.

הועתק גם בסו"ס או"ת להה"מ הוספות סי' סב[א] (ע' טז). ועי"ג בכתר שם טוב סי' שמט (נב ע"ב-ג). וראה לקמן הע' המתחלת ואידי דטרוד. אורות תקיפין מאד: ראה זהר ח"ג (אד"ז) דלעיל. ע"ח שער דרושי הנקודות (ש"ח) פ"ד. תרא"ל כד, ג. תרי"ח בראשית ט, א. מאמרי אדה"א קונטרסים ע' שס. בד"ה אם בחוקותי: סה"מ תרכ"ו ע' צו. וראה גם סה"מ תרכ"ז ע' קיט ובהנסמן שם. וראה ד"ה והוא עומד עליהם תרס"ג. תשי"ג ובהנסמן שם. ויובן זה ממשל התלמיד: ראה לקמן הערה המתחלת אידי דטרוד. באימה ויראה: ראה שבת ל, ב. פסחים ק"ה, א. ילי"ש מלכים"ב רמז ג. ואידי דטרוד למבליע לא פליט. . שא"י להשיב: ע"פ חולין קח, ב. – כלל זה הובא בסגנון

הוא בחי' והחכמה תחי' בחי' אצי' דכלליות וכמשי"ת, וכשנברא אדה"ר כמ"ש ויברא היו כלולים בו הנשמות שנבראו בשנה ההיא וכן בכל שנה מתחדש בריאה זו כו'.

ועל בחי' זו שבר"ה דוקא ע"ז אומרים זה היום תחלת מעשיך, והגם שזה הי' בתחילת הבריאה סוף המעשה, דהיינו בסוף ששת ימי בראשית, מ"מ ה"ז הוא תחילה, פי' לענין גילוי כזה ה"ה תחלה, שקודם אדה"ר לא נתגלה העולם זה. וגם כי זהו עיקר המכוון. ועוד כי סוף מעשה במח' תחלה, וא"כ גם לפי ששמים וארץ קדמו, הרי האדם שהוא בסוף הוא תחלה להם להיות קדום במחשבה הקדומה תחלה.

והנה ענין קיום המצות של כל השנה אינו מספיק כלל לענין המשכת אור חדש זה דר"ה, כ"א למען שיומשך זיווג התדירי דחו"ב היא בחי' זיווג חיצוני הנ"ל וכנ"ל. וי"ל שע"י תומ"צ נמשך בחידוש הישנות בחי' יותר מעולה, וע"ד שהעולם על מילואו נברא כמארז"ל במד"ר כל תולדות שבמקרא חסר בר מן תרין כו', וכענין אור שנברא ביום ראשון הי' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו שפי' מסוף עלמא דאתגליא עד סוף עלמא דאתכסי' כמשנ"ת בד"ה אם בחוקתי וביאורו, וע"י חטא עה"ד נחסר ששה דברים, וע"י קיום התומ"צ שנעשה בירור דעה"ד טו"ר ע"י נמשך בעולם בחי' ומדריגה יותר גבוה כו'. אבל מ"מ ה"ז הוא בבחי' חידוש הישנות, ולא בבחי' המשכת אור חדש כלל שנעשה בר"ה, שהוא להוליד נשמות חדשות דבריאת אדה"ר. וע"כ אין עושי' ר"ה בך"ה באלול להיות כי א"צ ליום דר"ה רק לענין המשכת אור חדש לאדה"ר דבריאה להיותו כלול בבחי' הפנימיות, אבל על בחי' חיצוניות השפע כבר נמשך בך"ה באלול על כל השנה (כן מצאתי בכתבי אאומ"ר זצ"ל זיע"א). משום דיחוד דאור"א דזיווגיהו תדיר לקיים העולמות ע"י התומ"צ כו' כנ"ל.

ונ"ל לפרש דבריו הק', היינו כי ענין חיות העולמות בבחי' חידוש הישנות, הנה כמו שר"ה הוא כלל על כל השנה הבא, שהכלל הזה הוא פרט משית אלפי שני דהוי עלמא, ועוד יש פרט היותר אחרון והוא מה שמחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, שאין הכוונה בכל יום ממש לבד כ"א בכל עת ובכל רגע נמשך חיות חדש,

והחכמה תחי' קהלת ז, יב.	והחכמה תחי' קהלת ז, יב.
ויברא: בראשית א, כו.	ויברא: בראשית א, כו.
זה היום תחלת מעשיך: תפלת מוסף דר"ה. ר"ה כו, א.	זה היום תחלת מעשיך: תפלת מוסף דר"ה. ר"ה כו, א.
סוף מעשיך במח' תחלה: פיוט לכה דודי. וראה הנסמן לעיל סוד"ה ועשייתם עולה.	סוף מעשיך במח' תחלה: פיוט לכה דודי. וראה הנסמן לעיל סוד"ה ועשייתם עולה.
שהעולם על מילואו נברא כמארז"ל במד"ר: בראשית רבה פ"ד, ז. פ"ג, ג. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 14 ואילך.	שהעולם על מילואו נברא כמארז"ל במד"ר: בראשית רבה פ"ד, ז. פ"ג, ג. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 14 ואילך.
בד"ה אם בחוקתי וביאורו: סה"מ תרכ"ו ע' צו.	בד"ה אם בחוקתי וביאורו: סה"מ תרכ"ו ע' צו.
שם ע' שמט ואילך. וראה סה"מ	שם ע' שמט ואילך. וראה סה"מ
תרס"ד ע' רצה.	תרס"ד ע' רצה.
חסרו ששה דברים: ראה ב"ר פ"ב, ו (ע"פ אלה תולדת, חסר ו).	חסרו ששה דברים: ראה ב"ר פ"ב, ו (ע"פ אלה תולדת, חסר ו).
כן מצאתי בכתבי אאומ"ר זצ"ל זיע"א: אדמו"ר האמצעי בדרוש הנ"ל.	כן מצאתי בכתבי אאומ"ר זצ"ל זיע"א: אדמו"ר האמצעי בדרוש הנ"ל.
שר"ה הוא כלל על כל השנה: ראה לקו"ת דרושים לר"ה נג, ד. עטרת ראש בתחלתו.	שר"ה הוא כלל על כל השנה: ראה לקו"ת דרושים לר"ה נג, ד. עטרת ראש בתחלתו.
שמחדש בטובו. . בכל על ובכל רגע: ברכת יוצר (ק"ש שחרית, סוף ברכה ראשונה). וראה סה"מ ה"ת"ש ע' 122: „שזהו לשון תמיד שמורה על מה שהוא בכל רגע ותמיד. וראה גם	שמחדש בטובו. . בכל על ובכל רגע: ברכת יוצר (ק"ש שחרית, סוף ברכה ראשונה). וראה סה"מ ה"ת"ש ע' 122: „שזהו לשון תמיד שמורה על מה שהוא בכל רגע ותמיד. וראה גם

א"כ זהו פרט היותר אחרון, וכשם שבפרט היותר אחרון הנה אינו שייך לאמר שפרט זה הוא המשכה חדשה לגמרי שכוללת רגע זו, כן בכלל הפרט של שנה זו עד"מ אינו שייך לאמר שהיא התחדשות גמורה, כ"א שהיא חידוש הישנות, שכבר בא זה בכלל בעת הבריאה על זמן רב הוא מספר השנים שהעולם יעמוד, ועכ"ז מאחר שבא רק בכלל ולא בפרט לכן בכל ר"ה צריך להיות ההתחדשות מחדש מני' ובי' עצמו, היינו בבחי' חידוש הישנות מכלל לפרט, וכמו מכלל שנה לפרט דיום ושעה ורגע. ולפ"ז יתכן לאמר שבך"ה באלול נמשך ההתחדשות על כלליות השנה שבא, וזהו כלל שנה הבא ופרט מן כלל הקודם (שהוא שית אלפי שני), שהרי בך"ה באלול נברה"ע, ונמצא כי בתחלה כשעלה ברצונו הפשוט הי' זה בך"ה באלול, נמצא נמשך כלל החיות על כל השית אלפי שני בך"ה באלול, כן בכל שנה שהוא פרט מן הכלל היינו חלק א' משית אלפים ג"כ נמשך זה בך"ה באלול, ואינו שייך כלל לאמר שזהו ר"ה כמו שתחלת הבריאה שהי' בך"ה באלול אין זה נחשב לר"ה. וכן גם עכשיו כל ר"ה באלול הוא התחלת החיות, וכן כל ר"ח על למ"ד יום, וכמו כל יום על יום שלו היינו הכ"ד שעות שביום, והרי האדם צריך לברך בכל יום חי חי יודוך, ח"י ברכות השחר וח"י ברכות בתפילה, להיות כי נעשה ברי' חדשה, ומ"מ אין זה התחדשות גמור, וכן כל שעה על הששים חלקי שעה, וכל חלק הנ"ל על רגעים כו' עד ההתחלקות דתתרה"ף חלקים, וכמו שהי' בתחלה כן הוא עכשיו רק שאז הי' כלל יותר גדול ועכשיו כלל קטן ממנו כו'. רק מה שאומר שזה הוא ע"י התומ"צ צריך להבין מה הי' קודם מ"ת. אך באמת י"ל כנ"ל שגם בלא תומ"צ הי' ג"כ נמשך בחי' חידוש הישנות, וההמשכה שע"י תומ"צ זהו שיומשך תוס' אורות בבחי' זה גופא, דהיינו ע"ד שהעולם על מילואו נברא, וקודם מ"ת היו ניזונים בחסדו של הקב"ה. או קודם מ"ת הי' נמשך מצד ויתור וכענין האריכות ימים שהי' קודם חטא דור המבול. ואין להקשות שהיתכן שע"י התורה יוגרע ח"ו, אדרבה הי"ז מעלה יתירה והי"ז כמו עד"מ אחד שנותן לחבירו גם כשלא השתכר מאתו או כשנותן לו כאשר נשתכר אצלו ע"י פעולתו הטובה, שיש בזה יתרון שה"ה נוטל מה שנתן נפשו ע"ז ואין זה בכלל נהמא דכסופא, כ"א כמ"ש ועבדתם כו' ובירך את לחמך כו' והסירותי מחלה מקרבך שכ"ז יהי' ע"י העבודה דתומ"צ, משא"כ כשמקבל כשלא הרויח בעצמו ע"י פעולתו הטובה בתומ"צ הי"ז כמקבל מתנה הגם שאין מגיע לו כלל והי"ז נהמא דכסופא כו'.

ועכ"פ יצא לנו מזה שמה שכתב שבך"ה באלול נמשך חיות חדש על כל השנה א"ז תמי' כלל, ונכון הדבר למי שאמרו ולמי שכתבו (הג"ה אחר זמן, ע' בבחי' פ' בראשית דף ה' סע"ד בפסוק יהי אור ויהי אור בדי' ועל דרך הקבלה

שעהיוה"א פ"א. סה"מ תרכ"ט ע' רטז. לקמן במאמר שלאח"ז. וכן כל ר"ח: ראה לקו"ת דרושים לר"ה שם. סה"מ תר"ם ח"א בתחלתו. לעיל ח"א ע' שלח-ט. חי חי יודוך: ראה ישעי' לח, יט [חי חי הוא יודוך]. בבחי' פ' בראשית: א, ג.

בעשי"ת שהם יו"ד עומקים כו', ומבחי' עשי"ת נמשך על כל השנה כו'. ואמנם צ"ל איך ע"י תקיעת שופר גשמי יתעורר במקור גבוה ונעלה כזה שאין כל העלאות מ"ן מגיע לשם כלל.

ולהבין זה צלה"ק תחלה בשורש ענין תהו ותיקון, דהנה ידוע בשורש בחי' תהו שהם ז' מלכין קדמאין דתהו דכתיב ואלה המלכים וגו' לפני מלך מלך לבני, פי' ארץ כו' הוא ש' ב"ן בגימ' בהמה, וכנודע שכל מלוכה הוא בבחי' ב"ן, והיינו להיותו בבחי' יש ודבר התפשטות והתנשאות בחי' אנא אמלוך כו'. והוא להיות טבע האור בבחי' תקיף גדול כמו מלך ב"ו שהוא תקיף וחזק בטבעו כו', וכתיב בהו וימלוך וימת שמפני תוקף האור לא הי' יכול הכלי לסבול ונעשה שבה"כ למטה ומאן דנפיל מדרגי' אקרי מית כמ"ש בזהר. והנה מבואר ג"כ בזהר דבחי' אורות דתהו שרשן בבחי' הגבורות דש' ב"ן, והו"ע ארץ א' לשון אדמומיות הגבורות והדיוט כו' והן הן הנק' בשם בהמה ונק' בהמה רבה, וכמ"ש באד"ר בני עלמין ולא אתקיימו עד דאתברי פרצופי דאדם כו' שהוא בחי' ש' מ"ה בגימ' אדם, וכמו בע"מ שהאדם נברא אחרון ובהמות וחיות ועופות קדמו כו' וזהו לפני כו' לבני. ולכאורה צ"ל למה נק' תהו בשם בהמה אחר שהאורות דתהו הן למעלה מאורות דתיקון כנודע, ולמטה אנו רואים שהאדם למעלה, הרבה מן הבהמה, כי הרי ניתן לאדם הממשלה על הבהמות וחיות וכמ"ש ורדו כו' ובכל החי, וכתיב וירדו כו' ובבהמה. אך הענין הוא דהן אמת שהבהמה בשורשה היא יותר גבוה מ"מ כמו שנבראת בעולם התיקון זהו תכלית טובתה שישלוט האדם עלי' ועי"ז הוא מעלה אותה.

ז' מלכין . . לפני מלך מלך לבני: וישלח לו, לא. זהר ח"ג (אד"ר) קכת, ו. ע"ח שער הכללים פ"א. שער הנקודים (ש"ח) פ"ד. וראה לעיל ח"א ע' פה. פי' ארץ כו': במאמרי אדה"א (שם): פי' ארץ אדם. ב"ן בגימ' בהמה: להעיר משבת קמה, ב (ובתוס' שם). וראה שער המצות ר"פ שמיני. מגלה עמוקות אופן קמ. מא"א ע' בהמה ס"ז. קה"י ע' בהמה. תניא סו"פ מ"ו. תו"א עו, ב. סה"מ תקס"ו ח"ב ע' תרטו. מאמרי אדה"א על מארז"ל ע' קלט. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. שכל מלוכה הוא בבחי' ב"ן: ראה ע"ח שער שבה"כ (ש"ט) פ"ז. אנא אמלוך: ע"פ מלכ"ם-א, ה בתרגום. וראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' ז. דרך מצותיך קע, ב. וימלוך וימת: וישלח שם, לב"ג. וראה ע"ח שער הכללים שם. ומאן דנפיל מדרגי': ראה זהר ח"ג (אד"ר) קלה, ב. וראה לקו"ש ח"י ע' 211. ארץ א' לשון אדמומיות הגבורות: ראה זהר ח"ג (אד"ר) רצב, א. בהמה רבה: ראה גם תניא שם (סו"פ מ"ו). ועי' זהר ח"א יח, ב. באד"ר בני עלמין: ראה זהר ח"ג קלה, א. [ושם: באני מלכין]. וכ"ה בתר"ח מקץ רכג, א. פ' בשלח רמט, ד. מ"ה בגימ' אדם: פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ע' אדם. ע"ח שער התיקון (ש"ח) פ"ג. שער לאה ורחל (ש"ח) פ"ב. מא"א ע' אדם סקס"ו. תו"א סה, ד. וכמו בע"מ שהאדם נברא אחרון: ראה בראשית א, כ"ז. ולהעיר מפירשי' ריש פ' תזריע (מהמד"ר). ניתן לאדם הממשלה וכמ"ש ורדו . . . וכתיב וירדו: בראשית א, כח. שם, כו. וראה סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תשלג.

ולזה אמר המשורר אין ערוך לך, שלגבי בחי' לך בחי' עצמיות בחי' הפנימי' אין ערוך כלל, כמו שכלליות המספר אינו בערך לגבי בלי מספר. אך זהו רק משל גשמי לשבר את האוון השומעת ומבנת בשכל גשמי כמ"ש אוון מילין תבחן. אמנם מזה נוכל להבין ברוחניות ולפשוט מגשמייתו כל מה שנוכל ע"פ שכלנו המוגבל והדל ומיעוט הלבבות, וה"ז חובה ומוטל עלינו לפשוט מגשמייתו ולהבין כל מה שנוכל בבחי' או"א"ס שאין ערוך לך כו' שזה כל האדם. ואם כי א"א לידע מהו אבל מציאותו ודקותו לגבי בחי' שורש הגבול זה נוכל להבין כו'. וע"כ בכדי להיות מילוי כל הפגמים אמר אנת דוקא בחי' שלגבי אין ערוך לך, ונק' אנת בלא שם (ואם כי אח"כ אמר ה' נודע כי ש' הוי' הוא ש' העצם, אמנם זהו בקריאה שקורא וממשיך ש' הוי' הא' מעצמותו כו') ולא מה שלמטה מזה, עד שקורא וממשיך כאדם שקורא לחבירו בשם כן קורא בחי' אנת לבחי' ש' ה' שלמעלה מהשתלשלות שיומשך בש' הוי' דסדר ההשתלשלות בכדי להיות נושא עון ופשע כו'. וזהו בר"ה דוקא שאז המשפט על בחי' הפנימית, ומפני כי הסליחה מופקדת אצלך מר"ה עד יוה"כ"פ, כמארז"ל במד"ר ע"פ כי עמך הסליחה, לכן גם ביוה"כ"פ אומרים יגמה"ר, ובנעילה תקנו לומר בפיוט פייט די"ג מדה"ר כו' שכ"ז הוא מטעם הנ"ל כו'.

והנה כדי לעורר יגמה"ר הנ"ל, לא די במה שאומרים יגמה"ר בדיבור בפה שהרי הדיבור הוא אינו בבחי' פנימיות עדיין, וכל עיקר ענין הדין ומשפט הוא על בחי' הפנימיות דוקא כנ"ל, א"כ כשקורא בדיבור בחי' יגמה"ר ה"ה עדיין בלי פנימיות. לזה הציווי בר"ה הוא לתקוע בשופר שע"ז מגיע לבחי' כלל הכולל כל יגמה"ר שכוללם יחד, והוא בחי' ש' הוי' הב' שאמר ה' אל רחום שהוא מקור כללי לכל היגמה"ר ונק' בשם מזלאת סתם, וע"ז אמרו הכל תלוי במזל אפי" ס"ת בהיכל או"א, פי' שגם בשורשן הוא בחי' ב' המזלות דונוצר ונקא שנק' מזל העליון ומזל התחתון בכדי שיהי' יחוד המזלות תלוי במזל סתם הוא בחי' ש' הוי' השני, וכן בני ח' ומזוני שבמזלאת תלי' ג"כ הכוונה על בחי' מזל סתם הכולל כו'. ומקור הראשון לעורר בחי' ההמשכה כלליות דמזל סתם הוא ש' הוי' הא' וכנ"ל וזהו ויקרא ה' ה' כנ"ל, אמנם ע"י מעוררים ממקורא דכולא להיות כלליות המשכת יגמה"ר הוא ע"י השופר דוקא כי אין שום אתעדל"ת בהעלאת מ"ן בעולם גם לא העלאת מ"ן דאו"א דאצי" גם לא בחי' ע"י מיני' ובי' יכול לעורר במקור הגבוה ונעלה כזה להיותו למעלה מעלה הרבה מבחי' ההשתלשלות שנמשך בבחי' קו"ח כו'. ולזה הטעם תוקעים בשופר של איל בר"ה, להיות נמשך ע"י מקור להמשכות י"ג מדה"ר

אוון מילין תבחן: איוב לד, ג.
הוי' הוא ש' העצם: כ"מ הל' עכו"ם פ"ה ה"ז.
פרדס ש"ט. מרינ פס"א ואילך. ספר העיקרים מ"ב
פכ"ח. סה"מ תרס"ו ע' תלא. תרס"ח ע' קץ.
כאדם שקורא לחבירו בשם: ראה גם תניא סו"פ
ל"ז (מט ב).
ע"י מני' ובי': ראה ע"ח שער עתיק (ש"ב) פ"ב.
סה"מ תר"ם ח"ב ע' קצו והנסמן שם בהע' 210.

יהי אור עד ואף על פי שהזמן נברא בדף וא"ו עמוד א'). ומעלת ר"ה באלול זהו ע"ד שנת' בלק"ת בענין ואמרתם כה לחי ע' בלק"ת בד"ה שוש אשיש. ומ"מ אין זה ר"ה כלל, כ"א ר"ה הוא על בריאת אדה"ר, שבחי' זיווג זה להוסיף אור חדש הוא הנק' אור פנימי להיות נמשך בחי' פנימיות התענוג העליון שבעצמיות ממש כו', והוא למעלה מבחי' העונג הנעלם הנ"ל שנמשך ע"י התומ"צ שאינו אלא הארה א' פרטי', ולא כלליות שלא יש עדיין בהמשפיע בבחי' רצון וגילוי, וכמו עד"מ זיווג ע"י עונג הפנימי להוליד בדומה לו שמוליד נפש חדשה בכל ציור פרטיות כמו המשפיע עצמו, שאינו שייך כלל לומר שהי' כן תחלה ברצון וגילוי במשפיע כו', כ"א הגילוי במשפיע הוא רק פנימיות החפץ להוליד בדומה לו, וע"י נשפע בחי' גילוי כלליות מבחי' חפץ זה נשמה חדשה בגילוי כל פרטיות שיש במשפיע שזהו למעלה הרבה מגילוי העונג ברצון וחכמה, והגם כי הקב"ה נותן בו נשמה מ"מ זהו אחר כשכבר נשפע מאב ואם כו' וה"ז נחשב להשפעתם כו'. ויובן ד"ז בנמשל למעלה הוא בחי' א"ק שנאמר בו ויפח באפיו נשמת חיים נשמתא דפרחא מחיי העולמים, שהוא בחי' מל' דא"ס, ומאן דנפח מתוכו נפח כו' דהיינו מבחי' עצמותו ממש כמ"ש הבן יקיר לי כו' המו מעי כו', ובחי' א"ק כולל כל מה שעתיד להאציל אורות פרטי', כמו שאדה"ר למטה כולל כל הנשמות שנולדו אחריו עד סוף כל הדורות, עד"מ בעל שכל גדול ביותר שכולל כל מיני שכליים פרטי' כו'.

ולזה הטעם עיקר ר"ה הוא ביום ברוא אדה"ר דוקא להיותו בבחי' כולל בחי' פנימיות אור החדש שהוא מפנימיות העצמיות, ולכן נק' אדם אדמה לעליון, ומה שנק' ראש השנה להיותו כולל כל תולדות הנשמות החדשות על כל השנה אשר ע"ז אינו מספיק שורש המשכות התומ"צ כנ"ל כ"א צריכים להמשיך אור חדש ממש כו'.

והנה כדי להמשיך בחי' אור חדש בר"ה לזה אומרים ומזכירים בר"ה ויוה"כ"פ י"ג מדה"ר ה' ה' אל רחום וחנון, ולהבין ענין יגמה"ר צ"ל מ"ש קודם יגמה"ר ויעבור ה' על פניו, מה"ע העברה זו על פניו, ולמה כדי שיומשך יגמה"ר צריך לעבור על פניו.

בלק"ת בד"ה שוש אשיש: נצבים מז, ב.
להוליד בדומה לו: ראה בראשית ה, ג.
הקב"ה נותן בו נשמה מ"מ . . נחשב להשפעתו:
קידושין ל, ב. נדה לא, א. וראה סה"מ מלוקט ח"א
ע' נד (וש"ג).
ויפח . . ומאן דנפח: בראשית ב, ז. וראה תניא
רפ"ב, ובליקוטי פי' ומראי מקומות לשם (מהר"א
ש"י חסריק).
נשמתא דפרחא מחיי העולמים: ראה זהר ח"ב
קלה, א.
הבן יקיר לי: ירמ"י לא, יט.
ובחי' א"ק כולל כל מה שעתיד להאציל: ראה
לקו"ת מסעי צה, א"ב. וראה ביאורו"ה (להצ"צ) ח"א
ע' רנח ואילך.
כמו שאדה"ר למטה כולל כל הנשמות: ראה גם
לעיל הע' ד"ה בכתהאריז"ל.
ויעבור ה': תשא, לד, ו.

והענין הוא בהיות ידוע שורש ענין רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת שהם בחי' המשכות אורות בכלים, שרמ"ח מ"ע הם רמ"ח איברין שכמו האבר הוא כלי לחיות הנפש כן כל מצוה היא כלי פרטי להמשכות אור פרטי ע"י עשייתה, ושס"ה מל"ת הם שס"ה גידים היינו כמו שבגידים הוא סובב והילוך הדם, והדם הוא הנפש, כן ע"י שס"ה ל"ת נמשך המשכות אלקות ע"י העדר עשייתם מחמת ציווי המלך מלכי המלכים הקב"ה. ואי לזאת ע"י הפגם במ"ע ומל"ת פוגם בהעדר המשכת אור בכלים, וכמ"ש בזהר ע"פ הפושעים כי בגופא דמלכא, וזהו פי' ל' חטא שהוא מל' חסרון מל' והייתי אני ובני שלמה חטאים כלומר חסרים, והיינו שחסר בחי' ההמשכה שהי' נמשך ע"י המצוה דמ"ע וכ"ש מל"ת. והנה עד"מ המעיין שנרפש ונסתם ומשחת עד שע"ז נפסק הילוך המים דרך הגידים הדקים, הנה העצה לזה לחפור בעומק היטיב עד שיגיע למקור המעיין ומשם יחזור המים לצאת דרך הגידים כמאז ומקדם ויבקע את הסתימה שנסתם כו'. כן עד"ז יובן שנמשל שכאשר פגם בבחי' חסד עד"מ בהעדר נתינת הצדקה או ע"י מניעת החסד לעני וכה"ג, הנה המקור לבחי' החסד הוא החכמה שחח"ן מימיו, וגם המוחין הם מקורים למדות, והחכמה נמשל למעיין, או בביטול תורה שכנגד כולם להיות כי תורה היא בחי' חכמה עצמה, וע"י ביטול לימוד התורה נעשה המעיין עצמו נרפש ומשחת, העצה היעוצה לזה לחפור בעומק יותר להמשיך מלמעלה מן המעיין הוא בחי' החכמה, עד שיומשך נביעות החכמה שיומשך בחסד כו', והיינו מבחי' פנימיות מל' דא"ס שמאיר בבחי' פנימיות הכתר שע"ז אמר אתה הוא ממלא כל שמהן כו' אנת הוא שלימו דכולהו, פי' שמהן היינו בחי' אורות וכלים שנק' שמות אל אלקים הוי', וכשנחסר ח"ו מקום נביעתם במקורם הוא בחי' החכמה צריך להמשיך מבחי' אוא"ס הממלא כל הפגמים והחסרונות, וע"כ אמר אתה דוקא דמשום דקמ"י כלא חשיב וכחשוכה כאורה בשני כפ"י ע' בלק"ת בד"ה מצה זו, וכת"י גם חשך לא יחשיך ממך, לכן משם נמשך למלאות כל הפגמים בפגם המצות כו'.

ועדיין צ"ל הלא נת' לעיל שע"י המצות של כל השנה נמשך רק בחי' חידוש הישנות וא"כ א"מ מדוע בר"ה שהוא בחי' הדין והמשפט על בריאת אדה"ר שזהו בחי' המשכות אור חדש כנ"ל להוליד נשמות חדשות, ומהו שייך זה לפגם

רמ"ח אברין: ראה תקו"ז תי' ל (עד, ב). זהר ח"ב קיח, א. תניא פכ"ג. וראה מאמרי אדה"א – ויקרא ח"א ע' ק.
 וכמ"ש בזהר... בי בגופא דמלכא: זהר ח"ב פה, ב. וראה לקו"ת נצבים נב, א. אודות ואתחנן ע' שב.
 הפושעים בי: ישע"י סו, כד [חזקאל כ, לח].
 חטא מלשון חסרון: ראה לקו"ת מטות פב, א.
 נצבים נא, א. סה"מ קונטרסים ח"א קצא, ב ואילך.
 ובכ"מ.
 והייתי אני ובני שלמה חטאים: מלכים א, כא.

דאצ"י שהוא בחי' אורות בכלים. אבל בחי' הוי' הב' הוא בחי' ש' הוי' דחכמה דאצ"י, או ש' ה' דחכמה דא"א שהוא מקור לבחי' אור אבא, או בחי' ש' הוי' שבחכמה דא"ק שנק' בחי' אדם קדמאה בכלל, ובוודאי אין ערוך ביניהם כלל שם, כי אין ערוך בין אור הנאצל שהוא רק בחי' מקור לאצ"י לגבי עצמיות אוא"ס, כמאמר אין ערוך לך פי' לך הוא אור עצמותו.

וענין הערך יובן מענין המספר לגבי בלי מספר, שעד"מ מספר אחד יש לו ערך לגבי אלף אלפים וריבוי רבבות שהרי מספר א' יחיד מתייחד עם מספר עשרה, והוא חלק עשירי מעשרה, ועשרה הוא חלק עשירי ממאה ומאה מאלף ואלף חלק אלף מאלף אלפים, ואלף אלפים הוא חלק עשירי מבחי' ריבוי רבבות (בבחי' המספר שבתורה). ונמצא כאשר יחסר מספר א' יחידות מריבוי רבבות א"א לומר על קיבוץ הזה ריבוי רבבות כ"א צריכים לגרוע רבבה א' ולהוסיף אלפים ומאות ועשירית יחידות בכדי לנקות מספר הא' יחידית החסרה, ונמצא כי ריבוי רבבות בלי הא' יחידית החסרה אין לה שלימות מספר ריבוי רבבות והא' משלימה, כמו שהא' יחידית משלים למנין עשר שאז הוא חלק עשירי כן א' יחידית משלים למספר ריבוי רבבות, ואז אם שהוא רק חלק א' מריבוי רבבות מ"מ ה"ה משלימה לריבוי רבבות כו'. ונמצא כי א' יש לו ערך לריבוי רבבות שה"ה משלימה. משא"כ לגבי בלי מספר הנה מספר ריבוי רבבות ומספר א' יחידות הם שוים ממש שמספר ריבוי רבבות הוא שוה ממש לא' יחידית בלי שום יתרון כלל וכלל, שהרי כ"ז שנוכל לאמר ריבוי רבבות פעמים ריבוי רבבות ה"ז הכל מספר (וע"פ מספר הנמצא כתוב בתורה לא נמצא מספר יותר גדול מזה וגם בתורה היא רק רבבה הקטנה, שהיא עשרה אלפים, ומה שיש מספר יותר נוכל לאמר הכפל ביתר פעמים מספר היותר עצום עד שמספר היותר אחרון הוא מה שלא יש מספר גדול ממנו הוא כמה רגעים שיש בשית אלפי שני דהוי עלמא כי מספר זומן ומקום הכל בבחי' מל' ועל כמה שנגזר הזמן ומקום בבריאת העולם הנה כמה שבאותו זמן יש מספר המנין היותר קטן ככה הונח מציאות המספר, ויותר מזה הוא בלי מספר כו', וזהו מופת חותך שהעולם אינו קדמון ח"ו ולהוציא מדעת הטועים, כ"א הוא מחודש כמו הכל כו', ואכל"ב). אבל לגבי בלי מספר אחד יחידות וריבוי רבבות אחד הם בלי תוס' ובלי מגרעת כלל וכלל. והגם שבלי מספר בא מבחי' מספר שהרי א"א לספור בלי מספר כ"א שנספר תחלה מה שיש מספר עד שבא לבחי' בלי מספר, ה"ז הוא במשל שבא עד"מ כשמצייר ומונה מספר גשמי, ומה גם כי לא יוכל לבוא לספור מספר בלי מספר כי לא נמצא שם ע"ז בספרי החשבון. אבל מזה נבין ברוחניות בבחי' אוא"ס שהוא בבחי' כי לא אדם ה"ה למעלה מערך בחי' המספר דע"ס כלל עד שאין שייך לאמר שזהו מקור למספר דע"ס כלל.

אין ערוך לך: ברכת יוצר לשבת. וראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצג.
 ונענין הערך: ראה תניא פמ"ח (סז, ב). לקו"ת שה"ש לח, ג. לעיל ח"א ע' ריג"ד.
 בשית אלפי שני דהוי עלמא: ר"ה לא, א.
 סנהדרין צז, א.
 וזהו מופת חותך: ראה גם ס' החקירה ע' כת ואילך.

בעשותו א' ממצות ה' אשר לא תעשינה, או בביטול מ"ע ות"ת כנגד כולם כנ"ל שצריך להמשיך למלאות כל הפגמים שפגמו, אשר לזה אינו מספיק ההמשכה דתומ"צ שילמוד אח"כ שהי' בהם כדי למלאות החסרון מהעדר ההמשכה מעבר. והגם שמבואר לעיל בשורש המצות שהם מבחי' הכתר, אמנם זהו בחי' הארת חיצונית הכתר בחכמה שהוא למטה מבחי' עונג הפנימי דכתר שנק' עצם התענוג הפשוט בבחי' הפנימי' והעצמיות ונק' בחי' סדכ"ס, או שעשועי המלך בעצמותו, ולכן גם שורש המצות (פי' כי סתם מצות הוא מצות המלך אבל שורשן הוא) בבחי' הכתר אינו מספיק למלאות כל החסרונות, אלא אנת דוקא הוא ממלא כל הפגמים שנעשו בבחי' שמהן ע"ס כו', פי' אנת הוא בחי' אוא"ס בחי' שפע הפנימי שבפנימיות הכתר הנק' שלימו דכולהו כו' ולזה אמר ויעבור ה' על פניו, פי' פניו הוא בחי' חב"ד בכלל, ונכלל בזה גם בחי' חב"ד דא"א ג"כ, והגם שנק' א"א כו' מ"מ ה"ו הוא בחי' הכתר שמקור לאצ"י היינו שבחי' חכמה וכל ע"ס דאצ"י מקבלים מבחי' זו דכתר, וכמ"ש באד"ר בענין אסתכלותא דז"א בא"א, ולכן צ"ל להרמ"ז שבחי' א"א נחשב מכלל האצ"י הגם שא' בת"ז אנת הוא חד ולא בחושבן מפרש זה על בחי' פנימיות הכתר ולא על בחי' כתר בכלל, ואי לזאת מאחר שכבר פגמו בתומ"צ שמגיע הפגם גם לבחי' הכלל שמתגלה עכ"פ בחי' פנימי זו בחיצונית הכתר. והגם כי שם ג"כ הוא בחי' א"א וכחשוכה כאורה וכמובן מדרושי גלות מצרים, מ"מ עצמו א"א להיות נמשך הסליחה. וכמשל הנ"ל דמעין שצריכים לחפור בעומק יותר כנ"ל. ולזה נאמר ויעבור על פניו פי' שנמשך אוא"ס מבחי' פנימיות העונג הפנימי שלמעלה מבחי' פניו דא"א, והוא מבחי' אוא"ס שכי לא אדם הוא שלמעלה מבחי' אדם אפי' מבחי' אדם קדמאה, בכדי שמשם יומשך למלאות כל הפגמים להיות ונושא עון ופשע וחטאה כו'.

ולכן אמר ג"כ ויקרא ה' ה' ופסיק טעמא בנייהו, כי פי' וענין ב' שמות [כ]הו"י הוא ש' הו"י שבסדר ההשתלשלות, ה' ל' מהוה שמהוה בדרך ממילא ומאיליו, וה' הא' (או הב') הוא בחי' ש' הו"י שלפני ההשתלשלות והיינו בחי' אוא"ס בחי' כי לא אדם הוא. ולכן פסיק טעמא בנייהו להורות על בחי' ריחוקם זמ"ז כו'. ולהיות סליחות עוונות, קרא והמשיך ש' הו"י שלפני ההשתלשלות לעבור על פניו דא"א ויומשך להיות נושא עון ופשע כו', וזהו ע"י הו"י הא', שהוא בעצם למעלה מהשתלשלות וכו' בדרך ממילא ומאיליו הנה הוא שורש ומקור לכל ההיות שבאדם

מצות המלך: ע"פ מלכים ב' יח, לו. נחמי' יא, כג. אסתר ג, ג. ראה זהר ח"ג קעה, ב. תו"א לט, ד. לקו"ת דרושים ליוהכ"פ טט רע"ד. וראה גם אגה"ת פ"א (צא, א).
 באד"ר בענין אסתכלותא: ראה זהר ח"ג קכה, ב ואילך (קלו, ב). וראה גם באד"ז שם רפה, ב. ובע"ז שער הזיווגים פ"ב. המשך תעריב ח"ג ע' אקלו.
 [ולכן]: תיבה זו אינה ברורה בהכתי"ק.
 מדרושי גלות מצרים: ראה סה"מ תרכ"ז ע' פד. וראה סידור עם דא"ח ד"ה עבדים היינו (רצג, ג. רצד, ג ואילך).
 שכי לא אדם הוא: ע"פ שמואל א' טו, כט.
 הו"י הו"י פסיק טעמא: ראה זהר ח"ג (אד"ר) קלח, א.
 (כ)הו"י: אות המוסגרת אינה ברורה בהכתי"ק.

המצות עד שאנו אומרים שבכדי למלאות פגם המצות צריכים להמשיך יגמה"ר, ולכאורה אם ח"ו נעשה פגם בתומ"צ הי' צריך לנגוע זה רק לבחי' חידוש הישינות, ואם כי גם כשלא אכשור דרא ח"ו מ"מ הרי כבר כרת ברית עם נח שלא יהי' המבול לשחת כל בשר ועוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף לא ישבותו, נמצא זהו כלליות הנהגת הטבע בארץ, מ"מ הרי נת"ל שע"י העסק בתומ"צ נמשך תוס' ברכה וכמו יצחק שמצא מאה שערים, או כמארז"ל שנעשו חטיים ככליות כו', אבל מהו נוגע ענין זה דתומ"צ לשפע הפנימי להוליד נשמות חדשות לפי ההנחה הנ"ל.

אך הענין דגם לפי מה שנת"ל שע"י תומ"צ דשנה העברה נמשך בחי' חידוש הישינות, לו יהי כן מ"מ לא כל המכוון מהמצוה הוא זה, שהרי אמרו רז"ל תנאי התנה הקב"ה עם מע"ב אם יקיימו כו' וא"ל כו' אשר מזה מוכרח שחידוש הישינות תלוי בקיום התומ"צ כנ"ל, מ"מ גם מובן מזה שלא כל המכוון הוא זה שהרי מתנאי שהתנה מובן ג"כ שבחי' התומ"צ גדולים הרבה מבחי' ברה"ע, והן אמת שמשמע שתלוי' הם בקיום התומ"צ אמנם ה"ז כמו דבר קטן שנתלה בדבר גדול כו'. ונמצא לפי זה צ"ל שיש ב' בחי' בענין המצות הא' שתלוי בהם בחי' קיום העולמות, והב' מה שנוגע ג"כ לבחי' שפע הפנימיות, והיינו כי מה שתלוי קיום העולמות בענין עשיית המצות הוא לפי שזה כל האדם שכל מה שנברא בשי"ב הוא רק לצוות לזה והאדם הוא בשביל קיום המצות וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי, מבואר שעשיית הארץ הוא בשביל האדם ובראתי בגימ' תרי"ג היינו שכל עיקר בריאת האדם הוא בשביל קיום התומ"צ, ולכן בדור המבול כשחטאו שהשחיתו דרכם על הארץ נימח כל היקום כו' והגם כי גם כל בשר השחיתו דרכם מ"מ הרי נאמר אחר המבול כשהריח ה' את ריח הניחוח לא אוסיף עוד להכות את האדמה בעבור האדם והיינו מטעם כי יצר לב האדם רע מנעוריו, ונמצא מובן הגם כי כל בהמות וחיות ועופות השחיתו דרכם מ"מ עיקר הגמ"ד על המבול הי' בשביל האדם וכשהאדם חטא נימח כל היקום וכל רומש ג"כ כו', וכן כשהריח ה' את ריח הניחוח מקרבנות דנח אמר לא אוסיף כו' בעבור האדם, נמצא, שכ"ז הי' בשביל האדם דוקא, מזה מובן שכל מה שנברא לצות לזה הוא בשביל שיקיים האדם מצות בוראו כו'. ואי לזאת מוכרח לאמר שיש בקיום המצות רצון פנימי ג"כ שהאדם נברא בשבילו.

ברית עם נח: פ' נח ט, ט.
 לא ישבותו: נח ח, כב.
 יצחק . . מאה שערים: תולדות כו, יב.
 כמארז"ל שנעשו חטים ככליות: ספרא ר"פ בחוקתי. תענית כג, ע"א. וראה רש"י האזינו לב, יד.
 תנאי התנה: נסמן לעיל.
 אנכי עשיתי ארץ: ישעי' מה, יב.
 בראתי בגימ' תרי"ג: תורת הרב המגיד, הובא בקונ' תורת החסידות ע' 11. היום יום לכ"ב מרחשון. נעתק גם בהוספות לאור"ת ס"ו יז.
 כל בשר השחיתו דרכם: ראה פ' נח ו, יב.
 כשהריח ה' . . לא אוסיף: שם ח, כא. ראה הענין בד"ה מים רבים תרל"ו פרק ו.
 יצר לב האדם רע מנעוריו: שם.

ולפ"ז יתורץ מהו הדין והמשפט בר"ה על קיום התומ"צ, הלא זהו המשפט על שפע הפנימי, וקיום המצות הוא בשביל חידוש הישנות, לפי שיש בקיום המצות גם מה שנוגע לשפע הפנימי, והיינו מה שקיום המצות הוא מה שאמרת ונעשה רצוני וכמארז"ל נח"ר לפני שאמרת כי הוא בחי' החפץ והרצון הפנימי שיש לו ית' מה שמשתעשע בעונג העצמי מקיום רצונו שאמר ונעשה רצוני ית' ע"י האדם העושה המצוה, וה"ז רצון פנימי כללי שגבוה הרבה מבחי' הרצון פרטי שיש בכל מצוה פרטיות.

וקרוב לאמר שגם הכלל ממצות התשובה שהיא מכפרת על הכל כי אין לך דבר שעומד בפני התשובה הוא ג"כ רק בחי' פרט לגבי כלל זה שאמר ונעשה רצוני, וכענין שנת' במ"א בענין הקדמת נעשה לנשמע שמעורר לבחי' בעל הרצון שלמעלה מבחי' רצון פרטי כמשנת' ענין זה בדרושים קי"ך ט"ט, והרי מה שהקדימו נעשה הוא ג"כ בחי' עשי' ומ"מ הוא מעורר בחי' רמה ונשאה היותה גבוה מבחי' העשי' של כל מצוה בפרט שאחר השמיעה כו'. נמצא כי גם בביטול כללי דאדם מעורר בחי' הגבוה יותר כ"ש בקיום החפץ ורצון כללי דתומ"צ שטעמי מצות מדוע רוצה הוא ית' שיהי' כך כמו כלליות ענין התפילין ופרטיהן ד' פרשיות וד' בתים ובש"י כולם בבית א' שזה אינו מובן כלל ומ"מ ע"י עשיית המצוה נתקיים הרצון פנימי שיש לו ית' בזה בכלל ג"כ א"כ אין לך פנימיות יותר גדול מזה ולכן ה"ז נוגע יותר לבחי' שפע הפנימי כו' שע"ז הוא המשפט בר"ה. ואי לזאת בזה יתורץ ג"כ משנת"ל שהגם כי המצות הם ג"כ רצה"ע וע"י נמשך מעונג הנעלם מ"מ ה"ז רק הארת העונג הנעלם לגבי שפע הפנימי, הכוונה הוא על מצוה פרטיות בעשותה בדקדוקה, אבל כלל טעם וכוונת המצות ה"ה הגבה ופנימי יותר גם ממצות התשובה, שהרי מצות התשובה אם שהיא רמה ונשאה מאד שיכולה לכפר על כל המצות, וכמ"ש בד"ה והתהלכתי שהיא למעלה מרצון פרטי ע"ש בענין בחסד ואמת יכופר עון, מ"מ הרי היא נמנה במנין התרי"ג מצות, ונאמר בפ' ואתחנן ובפ' נצבים כמו כל המצות שע"כ מוכרחים אנו לאמר שטעם וכלל כל המצות בעשותם כציוויים בדקדוקיהן, ומצות התשובה מקרב ולב עמוק כתשו' ראב"ד על העדר קיום מ"ע ומל"ת הרי בחי' עונג זה דכלל המצות יותר פנימי הוא. או י"ל שתשו' הוא יותר פנימי שהרי גם ע"ז מועיל תשו' כו'. אך האמת אינו כן שהרי אפי' על הקדמת נעשה אינו שייך תשו' שהרי כל ענין מעלת המעשה הוא מפני שלא נצטוו ע"ז כו' וממילא כשלא היו עושים לא היו חטא ואינו שייך תשו' ע"ז. ומ"מ י"ל שעל בכלל המצות

שאמרת ונעשה רצוני וכמארז"ל נח"ר: ספרי פנחס כה, ח. הובא בפירש"י שם. אין לך דבר שעומד בפני התשובה: ירושלמי פאה א, א. זהר חדש בראשית יט, ד. אגה"ת פ"ד (צג, ב). הקדמת נעשה לנשמע . . . בדרושים קי"ך ט"ט: תשו'. סה"מ תרכ"ט ע' רב ואילך. וראה שבת פח, א.

בד"ה והתהלכתי: ראה סה"מ תרכ"ט ע' קצד ואילך, וש"נ. בחסד ואמת יכופר עון: משלי טז, ו. וראה אגה"ת סופ"ט. גם ע"ז מועיל תשו': אוצ"ל: גם על ע"ז מועיל תשו'.

מהני תשו' שהרי אפי' מי שפגם בכל המצות שממילא נכלל בזה הוא גם הכלל מ"מ מהני תשו', וצ"ע. ועל בחי' זה הוא המשפט בר"ה כו' וצריכין אנו לעורר בחי' השעשועים בעצמותו בבחי' הפנימי, הוא בחי' אנת דלא אתרמיז בשם שנק' שמהן בחי' או"כ שמחכ' ולמטה כנ"ל שמשם יומשך בחי' סליחות עוונות כו', ולזה אומרים בר"ה ויהיכ"פ יגמה"ר שבהם וע"י יומשך סליחות העוונות להיות נושא עון כו'. ועו"ל בתירוץ מה שהדין והמשפט הוא בר"ה על קיום המצות, דהנה המצות הם נק' מצות המלך, ולכן יש הרבה מצות שתלו' בזמן דוקא שהזמן הוא ג"כ בבחי' מל' כו'.

והנה כתי' ואמרתם כה לחי, ופי' בזה ר"פ וארא דך"ג ע"ב יו"ט דר"ה לקשרא כה לחי, פי' כה הוא בחי' מל' כדמותינו ע"ד כל הנביאים נתנבאו בכ"ה בחי' דמות כ' הוי' בחי' מל', וכמו"כ בחי' המצות בבחי' זו שנק' מצות המלך, ע"י קיומם נמשך רק זיווג החיצוני דח"ו לבד. וזהו כ"ה הוא בחי' ר"ה באלול שהוא זמן חידוש העולמות ותחלת שנה הוא שהרי בתחלה התחיל לבראות העולם בר"ה באלול א"כ כשמגיע ר"ה באלול בכל שנה מתחיל שנה מחדש, דאל"כ הי' שנה ראשונה שנה וחמשה ימים כו'. אמנם כ"ז הוא בחי' שבמצות שנק' כה. אבל בחי' זה היינו הבחי' שבמצות שנק' זה היינו שע"י נמשך המשכת אוא"ס ע"ד משה נתנבא בזה, וכמו במצות שנאמר בהם כמו בפ' מטות נאמר זה הדבר ובשבת נאמר זה הדבר וכן בפ' שמיני וכדומה, וגם באותם שלא נאמר זה מ"מ יש בהם גם בחי' זה, זהו בחי' שפע הפנימי שע"ז הוא המשפט בר"ה. וזהו ואמרתם כה לחי לקשרא בחי' כה בחי' בר"ה באלול בחי' זיווג חיצוני דח"ו שלצורך קיום העולמות דבי"ע בחיצוני, לחי הוא בחי' זה בחי' צדיק ח"י עלמין שנק' זה. וזה הוא ביו"ט דר"ה שאז הוא בחי' המשכות שפע הפנימי לצורך נשמת אדה"ר על כל השנה. ונק' זה לפי שכולל החיות מן יב"ח כמנין זה, וגם הוא בחדש השביעי ז' דזה, דעתיקי' כו' וכען הוא ירחא שביעאה, וזה ע"פ המד"ר בא פט"ו משבחר ביעקב ובניו כו', וה' דזה הוא ה' חדשים שעד ניסן. ובחי' זו מתקשרת ע"י ואמרתם בחי' אמ"ר אש מים רוח הוא בחי' קול השופר דר"ה שכלול מג' בחי' אמ"ר כו' ואינו מספיק בקיום מצות עשה סתם או מל"ת כ"א ע"י מצות שופר דוקא. וזהו תקעו בחדש שופר שכדי להמשיך ההתחדשות נשמת אדה"ר בבחי' שפע הפנימיות זהו ע"י שופר דוקא וכמשי"ת לקמן אי"ה ענין השופר.

וזהו ג"כ מה שמזכירין יגמה"ר בר"ה ויהיכ"פ, כי הנה כל התומ"צ הגם שנמשך ע"י בחי' המשכת האור בכלים כנ"ל לא די להמשכה זו דר"ה, וכ"ש אם פגם

ואמרתם כל לחי: שמואל-א כה, י. כה . . . כדמותינו . . . כל הנביאים בכה בחי' דמות: בראשית א, כו. ספרי ר"פ מטות. ילקוט ורש"י שם. וראה לעיל ד"ה ועשיתם עולה. וכמו במצות שנאמר בהם כמו בפ': אוצ"ל: שנאמר בהם זה, כמו בפ'. בפ' מטות: בתחלתו (ל, ב).

ובשבת נאמר: ראה בשלח טז, טז. וכן בפ' שמיני: ט, ו. דעתיקי' כו' וכען הוא ירחא שביעאה: תרגום יונתן עה"פ (מלכים-א ח, ב) בירח האיתנים. ראה ד"ה החודש שבסה"מ היש"ת (ע' 19 ואילך). ובסה"מ מלוקט ח"ג (ע' פא).